

Έργο:

«Ανάπτυξη Οικοσυστήματος Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Λ.Ο) στη Δυτική Αθήνα - Διαδημοτικό Κοινωνικό Δίκτυο ΚΟΙΝΩΝΩ»

Ειδική Έκθεση 9: Σύνοψη Αποτελεσμάτων Ερευνών Αξιολόγησης Ανάπτυξης της Κ.Α.Λ.Ο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

ΘΑΛΑΣΣΙΟΝΟΜΟ ΧΑΡΤΗΚΟ ΕΠΕΝΔΥΣΗ
Εθνική Αλληλέγγυα Οικονομία
ΔΥΤΙΚΗ ΑΘΗΝΑ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Ασφαδίου 17, Παιονία, 115 26, Τηλ: 2107561604, Fax: 2107561605

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα Πινάκων	3
Περιεχόμενα Διαγραμμάτων.....	4
Πρόλογος.....	5
1. Εισαγωγή	6
2. Πρωτογενής Έρευνα στα Κέντρα Στήριξης Φορέων Κ.Α.Λ.Ο	6
3. Έρευνα Πεδίου σε Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.....	14
4. Συμπεράσματα – Προτάσεις	28
5. Επίλογος	30
6. Πηγές	31

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα Πινάκων

Πίνακας 1: Αριθμός Φορέων ΚΑ.Λ.Ο. που έχουν ως εργαζόμενους ένα ή περισσότερα μέλη τους Αριθμός Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.....	18
Πίνακας 2: Ποσοστό εργαζομένων μελών επί του συνόλου των μελών σε επίπεδο Φορέα Κ.Α.Λ.Ο.....	19
Πίνακας 3: Οι Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ως βασική πηγή βιοπορισμού για τα μέλη τους	19
Πίνακας 4: Χρήστες των προϊόντων/ υπηρεσιών των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	23

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Γεωγραφική κατανομή των Κέντρων Στήριξης.....	7
Διάγραμμα 2: Φορείς/πολίτες που έχουν επικοινωνήσει ή επισκεφθεί το Κέντρο Στήριξης ..	8
Διάγραμμα 3: Προφίλ επισκεπτών των Κέντρων Στήριξης	9
Διάγραμμα 4: Πηγές πληροφόρησης Φορέων/πολιτών για τη λειτουργία των Κέντρων Στήριξης	9
Διάγραμμα 5: Εργασιακό προφίλ επισκεπτών για την ίδρυση νέου Φορέα Κ.ΑΛ.Ο.	10
Διάγραμμα 6: Συμβουλευτική όσον αφορά τις διοικητικές διαδικασίες.....	11
Διάγραμμα 7 Ανίχνευση δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι υφιστάμενοι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	12
Διάγραμμα 8: Καταγραφή και ιεράρχηση των παραγόντων που λειτουργούν ανασταλτικά στη δημιουργία νέων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.....	13
Διάγραμμα 9: Οι θεματικές ενότητες που επιλέγουν τα Κέντρα Στήριξης για τη συνδιοργάνωση με τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. ενημερωτικών συναντήσεων	13
Διάγραμμα 10: Ποσοστό (%) συμμετοχής των γυναικών σε επίπεδο Φορέα Κ.ΑΛ.Ο.	15
Διάγραμμα 11: Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που στα Όργανα Διοίκησής τους συμμετέχουν μέλη από ευάλωτες/ειδικές ομάδες	17
Διάγραμμα 12: Χρήση των ευνοϊκών ρυθμίσεων του θεσμικού πλαισίου από τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και τους ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	18
Διάγραμμα 13 Ανίχνευση δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι υφιστάμενοι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	20
Διάγραμμα 14: Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και συχνότητα των συνεδριάσεων του Οργάνου Διοίκησής τους.....	21
Διάγραμμα 15: Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε σχέση με τον αριθμό των μελών που έχουν διατελέσει Πρόεδροι ή Διαχειριστές/στριες από την ίδρυση του Φορέα ή κατά την τελευταία	21
Διάγραμμα 16 Είδος συνεργασιών μεταξύ των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.....	23
Διάγραμμα 17: Πόσο επηρέασε η πανδημία του Covid-19 τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	24
Διάγραμμα 18: Σε τι βαθμό θεωρούν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ότι ήταν σημαντικά τα μέτρα στήριξης της Πολιτείας για τη συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης και τη βιωσιμότητά της.....	25
Διάγραμμα 19: Πόσο γρήγορη και αποτελεσματική θεωρούν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. την εξυπηρέτηση από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. (κλίμακα από 1=καθόλου έως 10=πάρα πολύ).....	26
Διάγραμμα 20: Πηγές ενημέρωσης των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με θέματα που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο.	27
Διάγραμμα 21: Σπουδαιότητα δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.	28

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

Θεσμοθετημένο Χάρτη Έρευνας
Εθνικό Κέντρο Επιχειρηματικής
Ανάπτυξης
Αθήνα

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Αναστάσης 27 Μαρτίου, 115 36, Τηλ: 2107140400, Fax: 2107104647

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόλογος

Το Έργο 'Ανάπτυξη Οικοσυστήματος Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) στη Δυτική Αθήνα (Διαδημοτικό Κοινωνικό Δίκτυο "ΚΟΙΝΩΝΩ")', με αναθέτουσα αρχή τον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο Δυτικής Αθήνας (ΑΣΔΑ), που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ε.Π. «Αττική 2014 - 2020» και από εθνικούς πόρους, αφορά στην ανάπτυξη ενός Οικοσυστήματος Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, καταρχήν στην περιοχή της Δυτικής Αθήνας, που φιλοδοξεί να έχει αντίκτυπο και στο σύνολο της Χώρας. Φορέας χρηματοδότησης του Έργου είναι η Περιφέρεια Αττικής, η οποία στηρίζει χρηματοδοτικά τις ΟΧΕ/ΒΑΑ που εντάσσονται χωρικά στην αρμοδιότητά της, μέσω του Ε.Π. «Αττική 2014-2020». Η Πράξη επιδιώκει να συμβάλλει στην κάλυψη σύνθετων κοινωνικών αναγκών και προκλήσεων, ενισχύοντας την προώθηση της απασχόλησης και συμβάλλοντας στην πρόληψη και την καταπολέμηση του αποκλεισμού ευπαθών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Απευθύνεται τόσο στον γενικό πληθυσμό και σε οποιονδήποτε ενδιαφέρεται να πληροφορηθεί για τις ευκαιρίες και τις προοπτικές της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα, όσο και στους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. και τους εργαζόμενους σε αυτές, στους εν δυνάμει κοινωνικούς επιχειρηματίες της, σε στελέχη των ΟΤΑ και των τομέων που συνδέονται με την κοινωνική ένταξη των ευπαθών ομάδων. Οι προβλεπόμενες υπηρεσίες θα παρέχονται δωρεάν και χωρίς αντάλλαγμα, συνολικά και ισότιμα προς κάθε πολίτη, επιχείρηση ή οργανισμό, χωρίς γεωγραφικούς ή άλλους περιορισμούς, ενώ οι εκροές και τα παραδοτέα του Έργου θα είναι 'ανοιχτά' προς χρήση από κάθε ενδιαφερόμενο.

Το Έργο υλοποιείται μεθοδολογικά μέσω των παρακάτω αλληλοσυμπληρούμενων Τομέων Δραστηριοτήτων (ΤΔ):

- ΤΔ.0: Συντονισμός, Παρακολούθηση, Επιστημονική Στήριξη του Έργου.
- ΤΔ.1: Παρατηρητήριο Ανάπτυξης Οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. στη Δυτική Αθήνα («Παρατηρητήριο Κ.ΑΛ.Ο. »).
- ΤΔ.2: Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Στήριξης της Ανάπτυξης του Οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. στη Δυτική Αθήνα (e - Social Economy/Initiatives & Services / e-SEIS).
- ΤΔ.3: Συμμετοχικές Δράσεις ανάπτυξης Κοινωνικών Δικτύων και Επιδεικτικών Ενεργειών και Πρωτοβουλιών για την Προώθηση και Διάδοση της Κ.ΑΛ.Ο..
- ΤΔ.4: Οριζόντιες Δράσεις και Υπηρεσίες.

Στο πλαίσιο του ΤΔ.1 'Παρατηρητήριο Ανάπτυξης Οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.' και συγκεκριμένα του ΤΔ-1.4 'Σχεδιασμός συστήματος παρακολούθησης και συστηματικής συλλογής δεδομένων και πληροφοριών για τις δραστηριότητες και τις

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Ασπιδίου 27 Μαρτύρων, 117-36, Τηλ.: 2102704000, Fax: 2102704001

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

εξελίξεις στον τομέα στην Ελλάδα και τον ευρωπαϊκό χώρο - Επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων, θα εκπονηθούν - μεταξύ των άλλων - και 36 ειδικές εκθέσεις, που θα παρουσιάζουν, με κατανοητό και περιεκτικό τρόπο, τρέχοντα ζητήματα και μελλοντικές προκλήσεις σχετικά με την Κ.Α.Ο. στην Ευρώπη, την Ελλάδα και τη Δυτική Αττική, με στόχο να αποτελέσουν έναν χρήσιμο οδηγό, τόσο για υπάρχοντες και μελλοντικούς κοινωνικούς επιχειρηματίες, όσο και για κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη.

1. Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση αποτελεί μια συνθετική απεικόνιση της πραγματικής κατάστασης και των τάσεων της Κ.Α.Ο. στον ελλαδικό χώρο, βασισμένη στις πιο πρόσφατες διαθέσιμες έρευνες πεδίου και αποτελεί σύνθεση των κυριότερων ευρημάτων τους.

Στην Ενότητα 2 παρουσιάζονται τα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας πεδίου που διενήργησε η Διεύθυνση Κ.Α.Ο. το 2019, στα 11 Κέντρα Στήριξης φορέων της κοινωνικής οικονομίας, με σκοπό την καταγραφή προβλημάτων, αδυναμιών, προτάσεων και προτεραιοτήτων, μέσα από την εξάμηνη έως τότε εμπειρία τους στο πεδίο.

Στην Ενότητα 3 παρουσιάζονται τα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας πεδίου που διενήργησε η Διεύθυνση Κ.Α.Ο. το 2022, σε δείγμα 421 κοινωνικών επιχειρήσεων –μελών του Μητρώου Κ.Α.Ο., με παρόμοιους στόχους.

Περισσότερα χρήσιμα στοιχεία για την υφιστάμενη κατάσταση της Κ.Α.Ο. στον ελλαδικό χώρο που αφορούν στη νομική μορφή των φορέων (ν.4430/2016), τον αριθμό και την περιφερειακή κατανομή τους, την κατηγοριοποίηση τους βάσει κοινωνικών αντιλήψεων, τους ανθρώπινους πόρους τους (μέλη, εργαζόμενοι) και άλλες αναλύσεις, με έμφαση στην Περιφέρεια Αττικής, την Π.Ε. Δυτικού Τομέα και τους Δήμους του, περιλαμβάνονται στην Έκθεση 7 του παρόντος έργου.

2. Πρωτογενής Έρευνα στα Κέντρα Στήριξης Φορέων Κ.Α.Ο

Από τον Φεβρουάριο του 2019 μέχρι και τον Αύγουστο του 2022 υλοποιήθηκε το έργο «Κέντρα Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας», στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ 2014 – 2020. Σκοπός της δράσης ήταν η

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΧΑΡΤΗ ΕΣΘΕΝΤΗ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Αναστάσης 27 Μαρτίου, 115 36, Τηλ: 2107104016, Fax: 2107104017

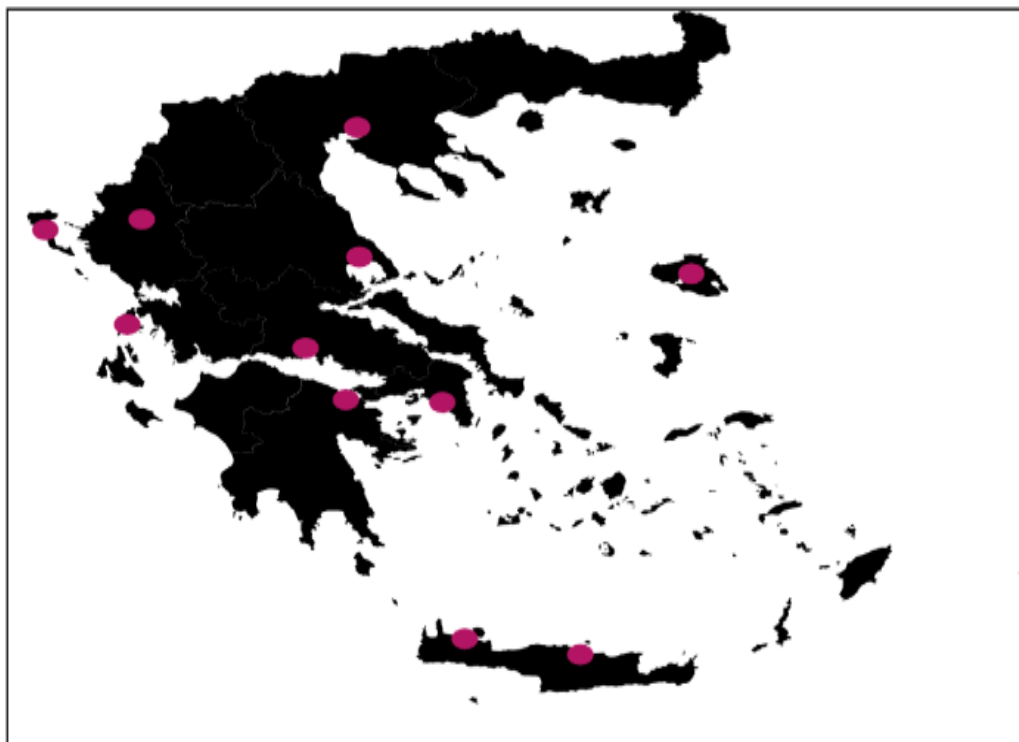

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

υποστήριξη της ανάπτυξης του θεσμού της Κ.Α.Λ.Ο. μέσω της σύστασης, από υπάρχοντες φορείς Κ.Α.Λ.Ο., Κέντρων Στήριξης που θα λειτουργούσαν ως σημεία ενημέρωσης και συμβουλευτικής υποστήριξης υπαρχουσών και υπό ίδρυση κοινωνικών επιχειρήσεων, καθώς και υποψηφίων κοινωνικών επιχειρηματιών και άλλων ενδιαφερομένων. Στο έργο εντάχθηκαν 11 υπάρχοντες φορείς Κ.Α.Λ.Ο., που δημιούργησαν Κέντρα Στήριξης σε Ηράκλειο, Χανιά, Ιωάννινα, Μυτιλήνη, Λευκάδα, Κιάτο, Βόλο, Θεσσαλονίκη, Άμφισσα, Κέρκυρα και Αθήνα (Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1: Γεωγραφική κατανομή των Κέντρων Στήριξης

Πηγή: Διεύθυνση Κ.Α.Λ.Ο., 2019.

Ως προς την Περιφερειακή Ενότητα στην οποία ανήκουν, διαπιστώνεται η **ανισομερής κατανομή τους**, καθώς Περιφέρειες όπως η Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, και Νοτίου Αιγαίου δεν διαθέτουν Κέντρο Στήριξης, ενώ μεγάλες Περιφέρειες όπως η Αττική, η Κεντρική Μακεδονία, η Πελοπόννησος, διαθέτουν μόνο ένα.

Η Διεύθυνση Κ.Α.Λ.Ο., επιδιώκοντας την καλλιέργεια της επικοινωνίας με τα Κέντρα Στήριξης και την ανατροφοδότηση της με στοιχεία, συνέταξε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο, το οποίο στάλθηκε προς συμπλήρωση στα 11 Κέντρα Στήριξης. Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν αφορούν στη χρονική περίοδο από την έναρξη λειτουργίας των Κέντρων Στήριξης (Μάιος 2019) έως και το Νοέμβριο του ίδιου

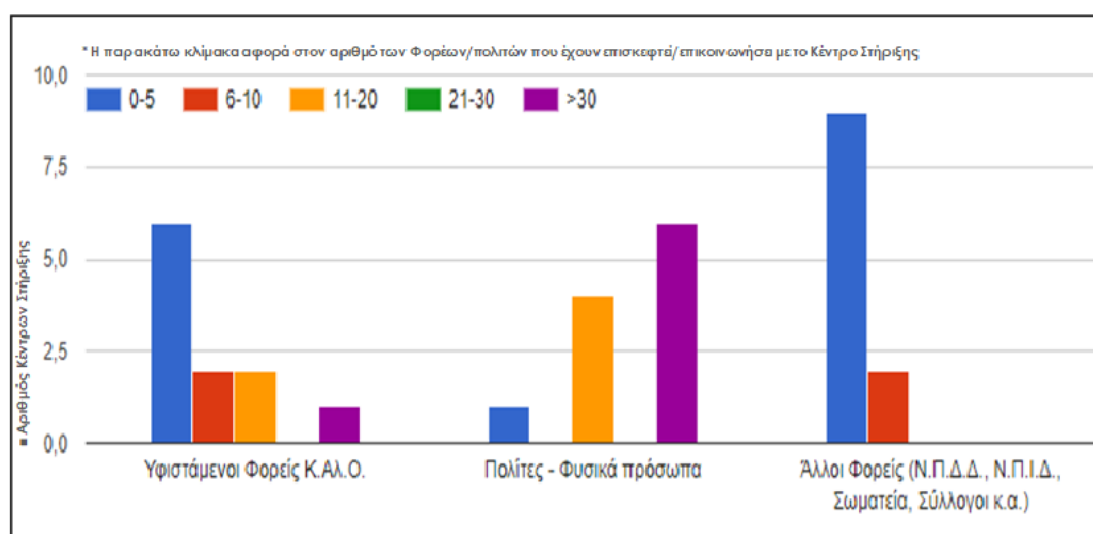
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

έτους. Το χρονικό διάστημα συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου ήταν από 15/11/19 έως 29/11/19. Οι ειδικότεροι στόχοι του ερωτηματολογίου συνοψίζονται ως εξής:

- ✓ Ανατροφοδότηση και ενημέρωση της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τη δραστηριότητα των Κέντρων Στήριξης.
- ✓ Καταγραφή προτάσεων, προτεραιοτήτων, δυσχερειών και άλλων θεμάτων που αφορούν την Κ.ΑΛ.Ο. από τα Κέντρα.
- ✓ Από κοινού σχεδιασμός ενεργειών και δράσεων.

Ως προς την **επισκεψιμότητα** στα Κέντρα Στήριξης, επιχειρείται μια αποτύπωση του πλήθους των φορέων και των πολιτών που έχουν επικοινωνήσει ή επισκεφθεί κάθε Κέντρο Στήριξης. Από τα ευρήματα (Διάγραμμα 2) φαίνεται ότι, μέχρι τη χρονική στιγμή συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, οι υφιστάμενοι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και οι φορείς του τρίτου τομέα της οικονομίας στην πλειοψηφία τους δεν είχαν απευθυνθεί στα Κέντρα Στήριξης για την ενημέρωσή τους, στο πρώτο εξάμηνο λειτουργίας τους.

Διάγραμμα 2: Φορείς/πολίτες που έχουν επικοινωνήσει ή επισκεφθεί το Κέντρο Στήριξης

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τα Κέντρα Στήριξης, 2019

Ως προς το προφίλ των επισκεπτών των Κέντρων Στήριξης, προκύπτει είναι κυρίως πολίτες που ενδιαφέρονται να συστήσουν ή να συμμετάσχουν σε φορέα Κ.ΑΛ.Ο. (Διάγραμμα 3).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

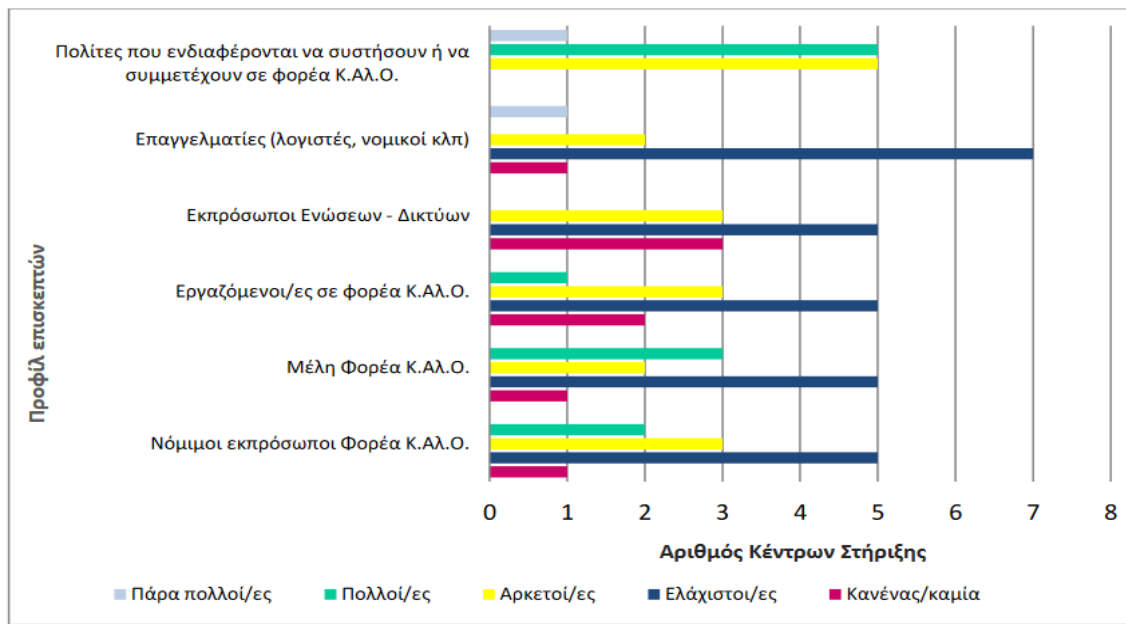

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

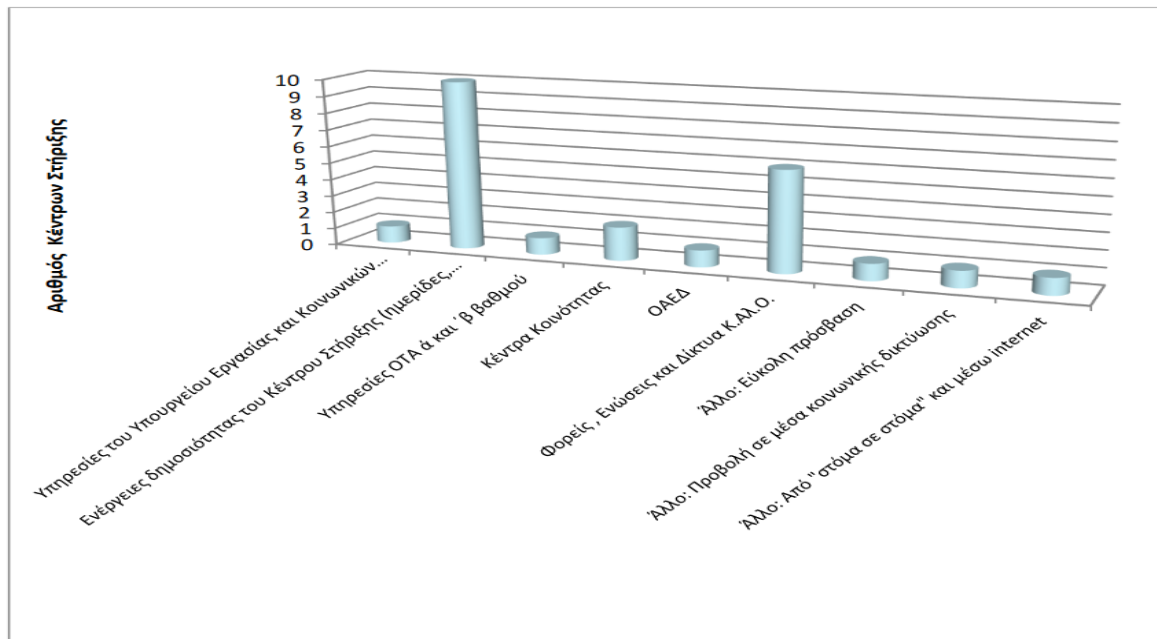
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διάγραμμα 3: Προφίλ επισκεπτών των Κέντρων Στήριξης

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.Α.Ο. προς τα Κέντρα Στήριξης, 2019

Διάγραμμα 4: Πηγές πληροφόρησης Φορέων/πολιτών για τη λειτουργία των Κέντρων Στήριξης

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.Α.Ο. προς τα Κέντρα Στήριξης, 2019

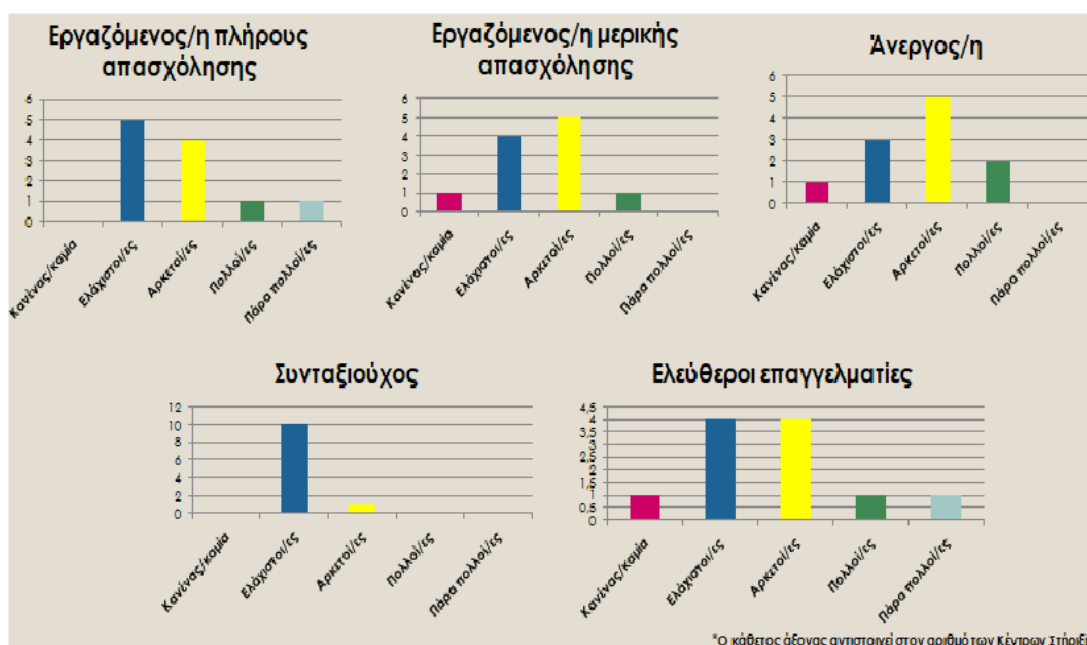

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ως προς τις **πηγές πληροφόρησης των φορέων/πολιτών** για την ίδρυση και λειτουργία των Κέντρων Στήριξης προκύπτει ότι βασικές πηγές πληροφόρησης αποτελούν οι ενέργειες δημοσιότητας των ίδιων των Κέντρων, καθώς και οι φορείς/Ενώσεις/Δίκτυα της Κ.ΑΛ.Ο. (Διάγραμμα 4).

Όσον αφορά στο **εργασιακό προφίλ των πολιτών** που προσήλθαν στα Κέντρα Στήριξης για να ζητήσουν πληροφορίες ή/και συμβουλευτική για την ίδρυση νέου Φορέα Κ.ΑΛ.Ο. προκύπτει ότι οι ενδιαφερόμενοι στην πλειοψηφία τους ήταν άνεργοι και εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης (Διάγραμμα 5). Σύμφωνα με τα ευρήματα, η Κ.ΑΛ.Ο. φαίνεται να αποτελεί μια ελκυστική επιλογή για τα άτομα που επιθυμούν να βρουν εργασία ή επιδιώκουν ένα πιο σταθερό εργασιακό καθεστώς.

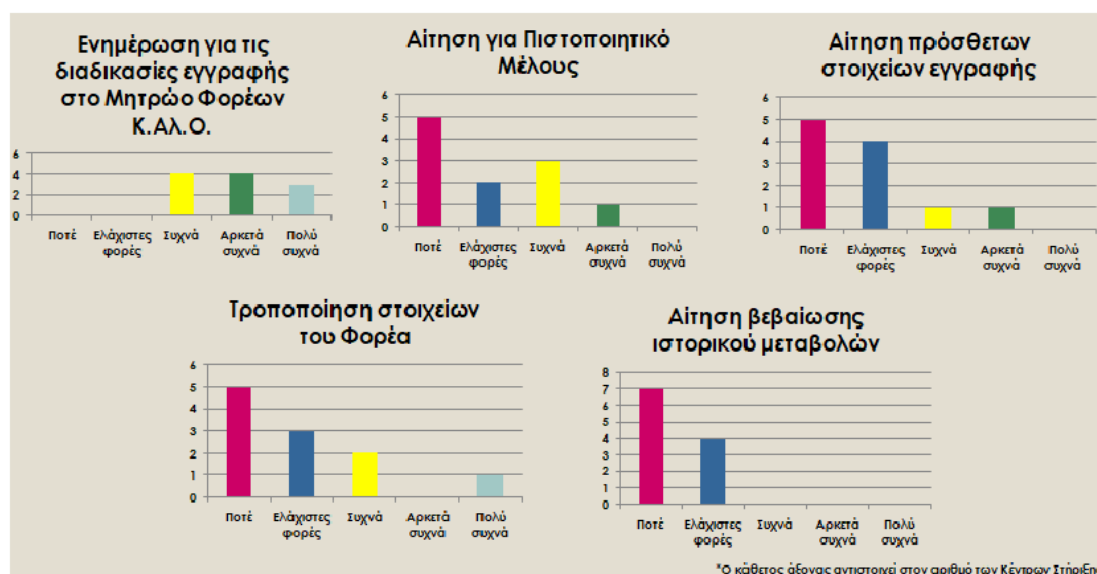
Διάγραμμα 5: Εργασιακό προφίλ επισκεπτών για την ίδρυση νέου Φορέα Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τα Κέντρα Στήριξης, 2019

Ως προς τα θέματα **για τα οποία έχει ζητηθεί και δοθεί συμβουλευτική υποστήριξη** από τα Κέντρα Στήριξης, φαίνεται ότι κυρίως αφορούν στις διαδικασίες εγγραφής στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., αλλά και για την έκδοση αιτήσεων για πιστοποιητικά και τροποποιήσεις στο Μητρώο (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6: Συμβουλευτική όσον αφορά τις διοικητικές διαδικασίες

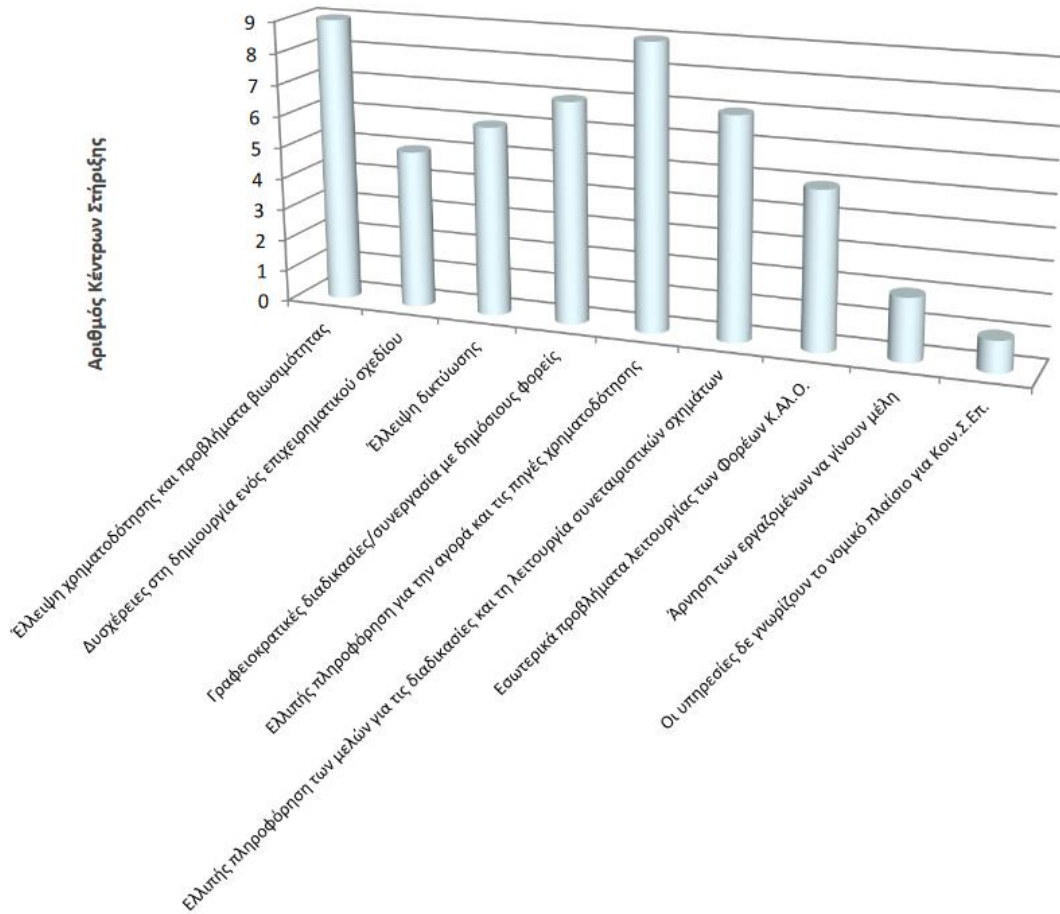

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.Α.Ο. προς τα Κέντρα Στήριξης, 2019

Τα Κέντρα Στήριξης ερωτήθηκαν για τα **ζητήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν** συχνότερα οι **υφιστάμενοι φορείς Κ.Α.Ο.** Στις απαντήσεις τους (Διάγραμμα 7) φαίνεται ότι τόσο *‘η έλλειψη χρηματοδότησης και τα προβλήματα βιωσιμότητας’*, όσο και *‘η ελλιπής πληροφόρηση για την αγορά και τις πηγές χρηματοδότησης’*, αποτελούν σημαντικό παράγοντα που δυσχεραίνει τη λειτουργία των υφιστάμενων φορέων Κ.Α.Ο..

Ως προς την καταγραφή και ιεράρχηση από τα Κέντρα Στήριξης των παραγόντων που λειτουργούν ανασταλτικά στη **δημιουργία νέων φορέων Κ.Α.Ο.** (Διάγραμμα 8), *‘η έλλειψη αρχικού κεφαλαίου και χρηματοδότησης’* είναι με διαφορά το πιο σημαντικό πρόβλημα που εμποδίζει τη δημιουργία νέων φορέων.

Διάγραμμα 7 Ανίχνευση δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι υφιστάμενοι Φορείς Κ.Α.Ο.

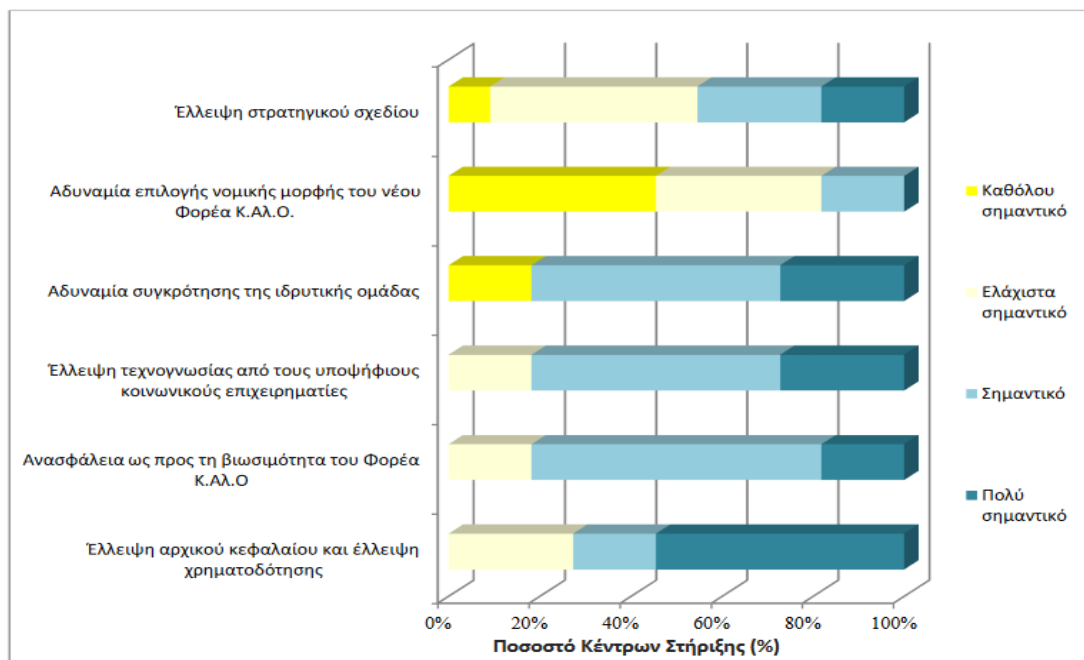

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.Α.Ο. προς τα Κέντρα Στήριξης, 2019

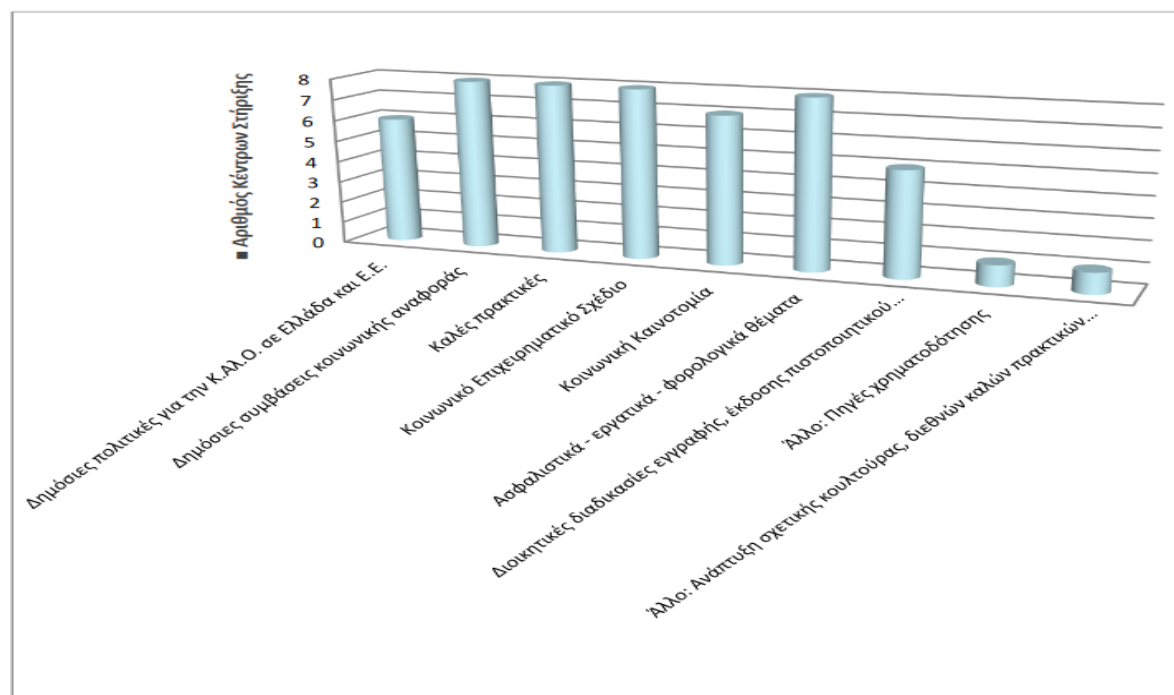
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διάγραμμα 8: Καταγραφή και ιεράρχηση των παραγόντων που λειτουργούν ανασταλικά στη δημιουργία νέων Φορέων Κ.Α.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.Α.Ο. προς τα Κέντρα Στήριξης

Διάγραμμα 9: Οι θεματικές ενότητες που επιλέγουν τα Κέντρα Στήριξης για τη συνδιοργάνωση με τη Διεύθυνση Κ.Α.Ο. ενημερωτικών συναντήσεων

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.Α.Ο. προς τα Κέντρα Στήριξης, 2019

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τέλος, διερευνάται η μορφή συνεργασίας που θα επιθυμούσαν να έχουν τα Κέντρα Στήριξης με τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, αλλά και οι θεματικές που ενδιαφέρουν τα Κέντρα Στήριξης για τη συνδιοργάνωση, από κοινού με τη Διεύθυνση Κ.Α.Ο., ενημερωτικών συναντήσεων (Διάγραμμα 9).

3. Έρευνα Πεδίου σε Φορείς Κ.Α.Ο.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και ειδικότερα το Τμήμα Μητρώου Φορέων Κ.Α.Ο., πραγματοποίησε το χρονικό διάστημα μεταξύ 21 Φεβρουαρίου και 10 Μαρτίου 2022 μια αναλυτική έρευνα πεδίου. Η έρευνα διεξήχθη με ανώνυμο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο, το οποίο είχε ως αποκλειστικούς αποδέκτες το σύνολο των φορέων Κ.Α.Ο. (συνολικά 1.779 Φορείς) που ήταν εγγεγραμμένοι στο παραπάνω Γενικό Μητρώο κατά την ημερομηνία αναφοράς (21/2/2022).

Στην έρευνα απάντησαν συνολικά 421 φορείς (ποσοστό ανταπόκρισης 23,7%), αριθμός που θεωρείται αρκετά ικανοποιητικός για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων. Η πλειοψηφία των παραπάνω φορέων απάντησε σε όλα τα ερωτήματα, με εξαίρεση ερωτήματα που αφορούσαν κατά κύριο λόγο ειδικότερες κατηγορίες φορέων.

3.1. Στοιχεία ταυτότητας/δημογραφικά χαρακτηριστικά δείγματος.

Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου επιχειρήθηκε η αποτύπωση κάποιων ποιοτικών στοιχείων της ταυτότητας των φορέων (για παράδειγμα το είδος της περιοχής στην οποία εδράζουν, η ηλικιακή διάρθρωση και το εκπαιδευτικό επίπεδο των μελών τους, η συμμετοχή των γυναικών και των ευάλωτων και ειδικών ομάδων στους φορείς, κ.ά.) και ο συνδυασμός τους με ποσοτικά χαρακτηριστικά προκειμένου να εξαχθούν κάποια συμπεράσματα όσον αφορά τη νομική μορφή τους, τη χωρική κατανομή τους, την ηλικιακή διάρθρωση και το εκπαιδευτικό επίπεδο των μελών τους, και τον κλάδο παραγωγής τους. Σημειώνεται ότι από τη συγκεκριμένη έρευνα δεν προέκυψε ότι το εκπαιδευτικό επίπεδο συνδέεται με τη νομική μορφή ή την έδρα του φορέα, δηλαδή εμφανίζεται ανεξάρτητο από τις συγκεκριμένες μεταβλητές.

3.2. Η συμμετοχή των γυναικών στους Φορείς Κ.Α.Ο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

Θεοκάρωνη Χάρη Έλενα
Κέντρο Αλληλεγγύης
ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Αρσάκης 27 Μαρτίου, 115 36, Τηλ: 2107164016, Fax: 2107164017

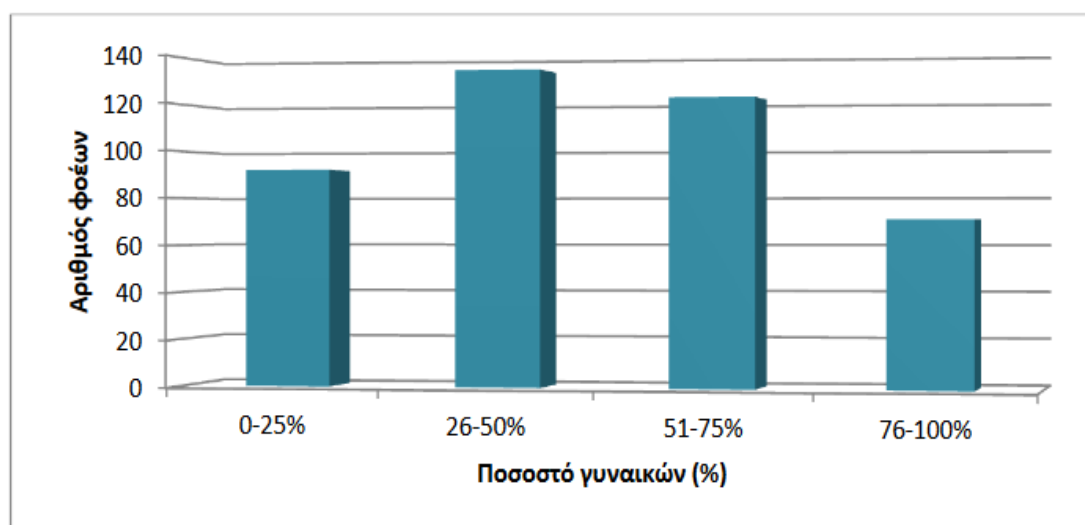

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου διερευνάται η συμμετοχή των γυναικών ως μέλη στους φορείς Κ.Α.Λ.Ο., καθώς και η συμμετοχή τους στο όργανο διοίκησης των φορέων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το ποσοστό των γυναικών είναι 44% επί του συνόλου των μελών των 419 φορέων Κ.Α.Λ.Ο.. Ειδικότερα, 92 φορείς έχουν ποσοστό γυναικών 0-25% επί του συνόλου των μελών τους, 134 φορείς έχουν ποσοστό 26-50% επί του συνόλου, 122 φορείς έχουν ποσοστό γυναικών 51-75% και 71 φορείς εμφανίζουν ιδιαίτερα αυξημένα ποσοστά συμμετοχής γυναικών, που κυμαίνονται μεταξύ 76-100% (Διάγραμμα 10).

Διάγραμμα 10: Ποσοστό (%) συμμετοχής των γυναικών σε επίπεδο Φορέα Κ.Α.Λ.Ο.

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.Α.Λ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

Όσον αφορά στη συμμετοχή των γυναικών στο όργανο διοίκησης του φορέα τους, είτε ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή της Διοικούσας Επιτροπής, είτε ως Διαχειρίστριες, διαπιστώθηκε ότι στο 18% των φορέων δεν συμμετέχει καμία γυναίκα στο όργανο διοίκησης, στο 54% των φορέων συμμετέχουν 1 έως 2 γυναίκες και στο 28% των φορέων συμμετέχουν 3 ή περισσότερες γυναίκες.

3.3. Η συμμετοχή Ευάλωτων/Ειδικών Ομάδων στους Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

Στη συγκεκριμένη έρευνα επιχειρείται να διερευνηθεί η συμμετοχή των ευάλωτων ομάδων σε εγχειρήματα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Ειδικότερα, καταγράφεται η συμμετοχή τους ως μέλη, αλλά και στη διοίκηση των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Από τα ευρήματα της έρευνας προκύπτει ότι το **41,7% επί του συνόλου των μελών των φορέων, που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, ανήκουν σε ευάλωτες/ειδικές ομάδες.**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

Φορέας Ανάπτυξης
Αθήνας
ΑΤΤΙΚΑ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Αρκαδίας 27, Μαρτύρι, 115 26, Τηλ.: 2107704000, Fax: 2107704007

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Α. Συμμετοχή Ατόμων με Αναπηρία : Σύμφωνα με την έρευνα, περίπου το 20% των φορέων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έχουν ως μέλη άτομα με αναπηρία και στην πλειοψηφία τους έχουν 1-5 μέλη ΑμεΑ.

Β. Συμμετοχή εξαρτημένων/απεξαρτημένων ατόμων: Από τους 421 φορείς, περίπου το 5% έχει μέλη εξαρτημένα/απεξαρτημένα άτομα και οι μισοί περίπου από αυτούς τους φορείς είναι ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. ή ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης.

Γ. Ανήλικοι με παραβατική συμπεριφορά: Μόνο 1 φορέας δήλωσε ότι έχει ως μέλος του ανήλικο με παραβατική συμπεριφορά.

Δ. Φυλακισμένοι/αποφυλακισμένοι: Από το σύνολο των φορέων του ερωτηματολογίου, 14 φορείς δήλωσαν ότι έχουν ως μέλη τους φυλακισμένους/αποφυλακισμένους και από αυτούς τους φορείς οι 5 είναι Κοιν.Σ.Επ Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.

Ε. Θύματα ενδοοικογενειακής βίας: Από τους 421 φορείς, 20 φορείς (εκ των οποίων οι 6 είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.) απάντησαν ότι έχουν ως μέλη θύματα ενδοοικογενειακής βίας.

ΣΤ. Άστεγοι: Από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου προκύπτει ότι 11 φορείς (εκ των οποίων ο ένας είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης) έχουν ως μέλη άστεγους.

Ζ. Άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας: Από τους 421 φορείς, οι 85 (ποσοστό 20%) απάντησαν ότι έχουν ως μέλη άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας και από αυτούς οι 11 είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.

Η. Οικονομικοί μετανάστες: Οικονομικούς μετανάστες ως μέλη έχουν 25 φορείς, εκ των οποίων οι 3 είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε..

Θ. Πρόσφυγες/αιτούντες άσυλο: Από τους 421 φορείς, οι 8 (εκ των οποίων οι μισοί είναι ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.) απάντησαν ότι έχουν ως μέλη πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο.

Ι. Αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών: Από τους φορείς του ερωτηματολογίου, οι 121 (ποσοστό 29% περίπου) απάντησαν ότι έχουν ως μέλος αρχηγό μονογονεϊκής οικογένειας. Οι 11 από αυτούς τους φορείς είναι ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε..

ΙΑ. Άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες: Στο ερωτηματολόγιο, 17 φορείς (ποσοστό 4%) απάντησαν ότι έχουν ως μέλη άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες (Ρομά, Πομάκους) και 8 από τους συγκεκριμένους φορείς είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε..

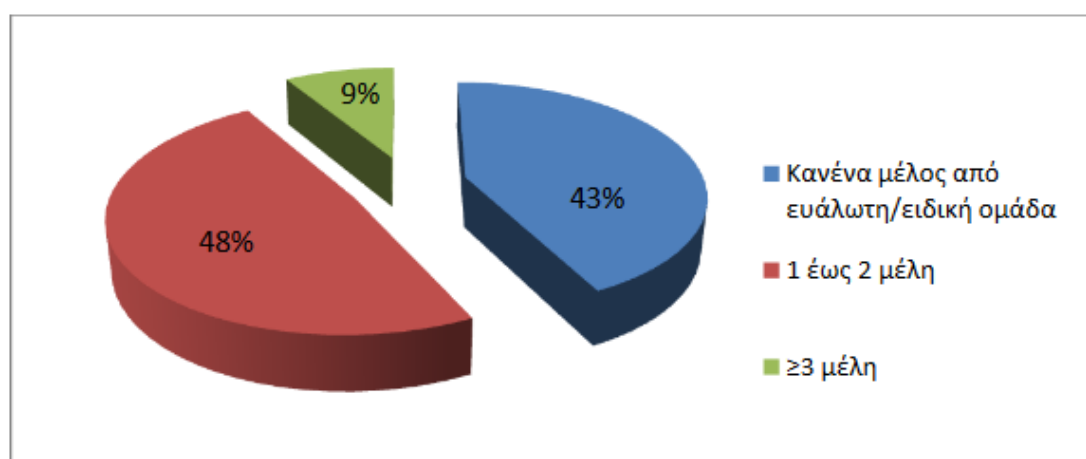

ΙΒ. Μακροχρόνια άνεργοι <25 ή >50 ετών: Από τους 421 φορείς, οι 144 (ποσοστό 34%) απάντησαν ότι μεταξύ των μελών τους υπάρχουν μακροχρόνια άνεργοι νεώτεροι των 25 ή μεγαλύτεροι των 50 ετών. Από αυτούς τους φορείς, οι 13 είναι ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. και ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης.

3.4. Συμμετοχή ευάλωτων/ειδικών ομάδων στη Διοίκηση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Μέσα από την έρευνα επιχειρήθηκε να διερευνηθεί ο βαθμός συμμετοχής των μελών, που ανήκουν στις συγκεκριμένες ομάδες, στα όργανα διοίκησης (Διοικητικό συμβούλιο, Διοικούσα Επιτροπή, Διαχειριστής/στρια) των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Στο 48% των φορέων συμμετέχουν στη διοίκηση 1 έως 2 μέλη από ευάλωτες/ειδικές ομάδες, ενώ στο 9% των φορέων συμμετέχουν στη διοίκηση 3 ή περισσότερα μέλη από τις συγκεκριμένες ομάδες (Διάγραμμα 11).

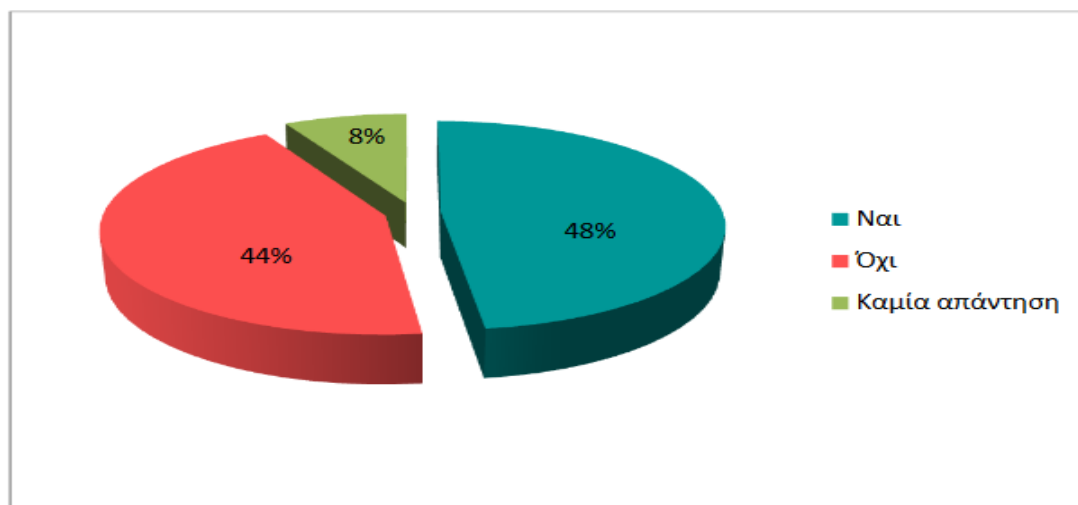
Διάγραμμα 11: Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που στα Όργανα Διοίκησής τους συμμετέχουν μέλη από ευάλωτες/ειδικές ομάδες

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

Στο πλαίσιο της έρευνας έγινε επίσης μια προσπάθεια ανίχνευσης του βαθμού αξιοποίησης, από τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και τους ΚΟΙ.Σ.Π.Ε., των ευνοϊκών για αυτούς ρυθμίσεων του θεσμικού πλαισίου, όπως δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς (ΚΥΔΣ), προγραμματικές συμβάσεις κ.ά.. Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 12, η 1 στις 2 κοινωνικές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι έχουν αξιοποιήσει κάποιες από τις υφιστάμενες ευνοϊκές ρυθμίσεις.

Διάγραμμα 12: Χρήση των ευνοϊκών ρυθμίσεων του θεσμικού πλαισίου από τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και τους ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

3.5. Εργαζόμενοι/ες και μορφές εργασίας στους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Ένας από τους βασικούς στόχους των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. είναι, μεταξύ άλλων, η δημιουργία απασχόλησης για τα ίδια τα μέλη τους. Στον Πίνακα 1, εμφανίζεται το πλήθος των φορέων που έχουν ως εργαζόμενους, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, μέλη τους. Από τους 409 φορείς που απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση, οι 227 (ποσοστό 55%) απασχολούν 1 ή περισσότερα μέλη τους με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, ενώ οι 182 (ποσοστό 45%) δεν έχουν κανένα μέλος τους ως εργαζόμενο.

Πίνακας 1: Αριθμός Φορέων ΚΑ.Λ.Ο. που έχουν ως εργαζόμενους ένα ή περισσότερα μέλη τους Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό (%)	Αριθμός εργαζομένων μελών
	182	44	0
	207	51	1-5
	13	3	6-10
	7	2	11+
Σύνολο	409	100	-

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

Όσον αφορά στο ποσοστό των εργαζομένων μελών ως προς το σύνολο των μελών σε επίπεδο φορέα, παρατηρείται ότι στο 57% των επιχειρήσεων το ποσοστό των εργαζομένων μελών επί του συνόλου των μελών είναι της τάξης του 0-19% και μόνο

στο 11% των επιχειρήσεων κυμαίνεται μεταξύ 60-100% επί του συνόλου (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Ποσοστό εργαζομένων μελών επί του συνόλου των μελών σε επίπεδο Φορέα Κ.Α.Ο.

	Αριθμός Φορέων Κ.Α.Ο.	Ποσοστό (%)	Ποσοστό (%) των εργαζομένων - μελών ως προς το σύνολο των μελών σε επίπεδο Φορέα
		233	57
	84	20	20-39
	49	12	40-59
	23	6	60-79
	20	5	80-100
Σύνολο	409	100	-

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.Α.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

Ένα άλλο θέμα που διερευνήθηκε στο πλαίσιο της έρευνας είναι κατά πόσο τα μέλη έχουν ως βασική πηγή εισοδήματος την απασχόλησή τους στους φορείς Κ.Α.Ο.. Σύμφωνα με τις 404 απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν στη συγκεκριμένη ερώτηση, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των Κοιν.Σ.Επ. (60%) δηλώνει ότι η συγκεκριμένη απασχόληση αποτελεί τη βασική πηγή βιοπορισμού για 1 ή περισσότερα μέλη της (Πίνακας 3).

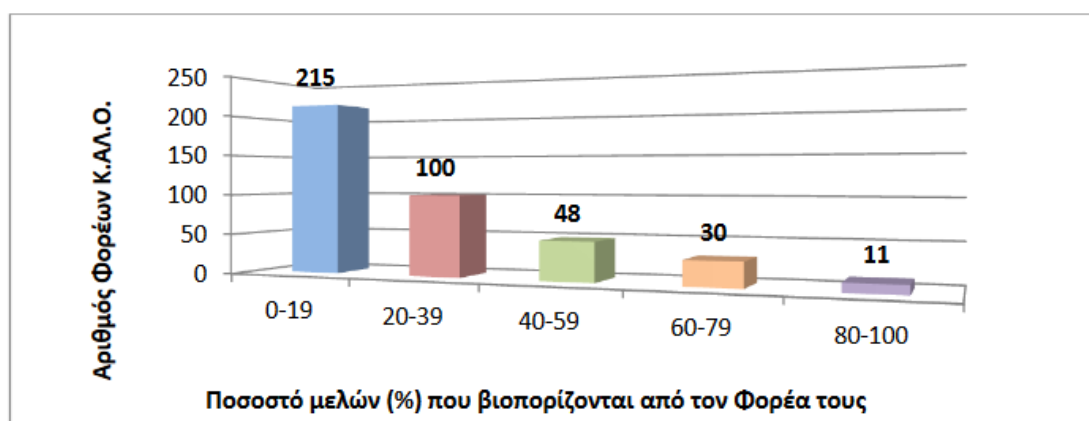
Πίνακας 3: Οι Φορείς Κ.Α.Ο. ως βασική πηγή βιοπορισμού για τα μέλη τους

Αριθμός Κοιν.Σ.Επ.	Ποσοστό (%)	Αριθμός Συν. Εργαζομένων	Ποσοστό (%)	Αριθμός ΚΟΙ.Σ.Π.Ε	Ποσοστό (%)	Αριθμός Άλλων Φορέων	Ποσοστό (%)	Αριθμός μελών που βιοπορίζονται από τον Φορέα Κ.Α.Ο.
142	40	0	0	2	20	24	73	0
202	57	3	75	3	30	8	25	1-5
13	3	1	25	5	50	1	2	6+
Σύνολο: 357	100	4	100	10	100	33	100	-

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.Α.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

Σε επίπεδο φορέα, αυτό που παρατηρείται είναι ότι η συντριπτική πλειοψηφία των φορέων (315 από τους 404, ποσοστό 78%) αποτελούν πηγή βιοπορισμού για λιγότερο από 39% των μελών τους. Ωστόσο, υπάρχουν και φορείς (41 από τους 404, ποσοστό 10%) από τους οποίους βιοπορίζεται πάνω από το 60% των μελών τους (Διάγραμμα 13).

Διάγραμμα 13 Ανίχνευση δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι υφιστάμενοι Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

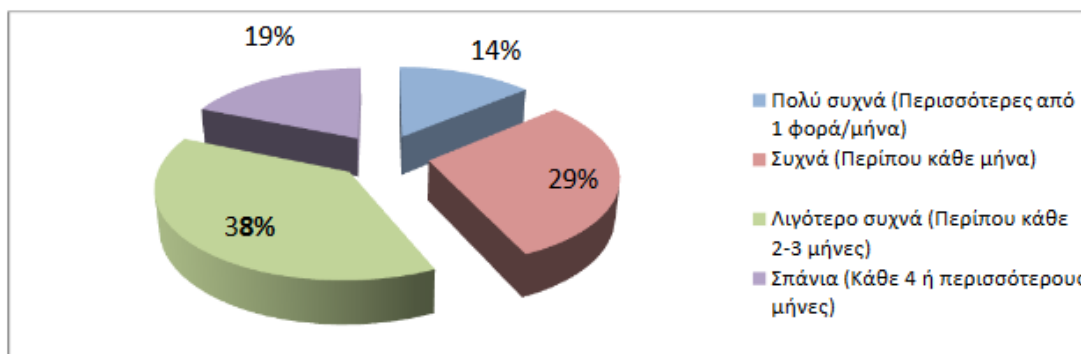
Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.Α.Λ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

Σε σύνολο 361 Κοιν.Σ.Επ. και Συνεταιρισμών Εργαζομένων, που απάντησαν στη σχετική με τα παραπάνω ερώτηση, μόνο το 14% φάνηκε να έχει κάνει χρήση των ευνοϊκών διατάξεων του ν.4430/2016. Αυτό μπορεί να οφείλεται είτε στο γεγονός ότι οι φορείς δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα με το ποσοστό εργαζομένων μελών και μη μελών, είτε στο ότι δεν γνωρίζουν τη δυνατότητα αύξησης του ποσοστού των εργαζομένων μη μελών.

3.6. Δημοκρατική λειτουργία των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Στη συγκεκριμένη ενότητα του ερωτηματολογίου έγινε μια προσπάθεια διερεύνησης του τρόπου λειτουργίας των φορέων και ειδικότερα του βαθμού στον οποίο λειτουργούν ως δημοκρατικά και όχι ως προσωπικά επιχειρηματικά σχήματα. Τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η συχνότητα των συνεδριάσεων της Γενικής Συνέλευσης και των Οργάνων Διοίκησης, καθώς και η έκταση της συμμετοχής των μελών στις ηγετικές θέσεις του φορέα (Διάγραμμα 14).

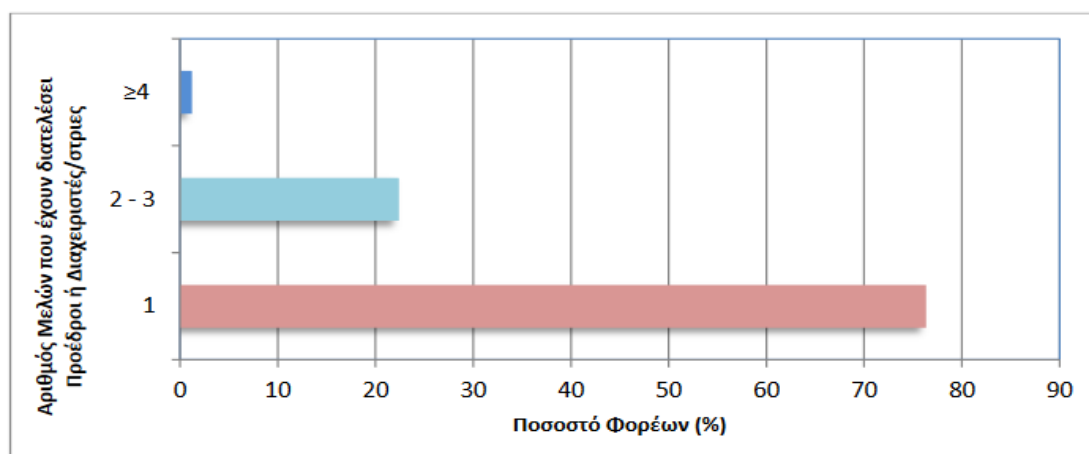
Διάγραμμα 14: Ποσοστό (%) Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και συχνότητα των συνεδριάσεων του Οργάνου Διοίκησής τους

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.Α.Λ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

Ως προς τον αριθμό των μελών που έχουν αναλάβει χρέη Προέδρου Δ.Σ./Δ.Ε. ή Διαχειριστή/στριας από την ίδρυση του φορέα έως την ημερομηνία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου (ή τα τελευταία 10 χρόνια), η συντριπτική πλειοψηφία (76%) απάντησε ότι τέτοιο ρόλο έχει αναλάβει ένα μόνο μέλος (Διάγραμμα 15).

Διάγραμμα 15: Ποσοστό (%) Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε σχέση με τον αριθμό των μελών που έχουν διατελέσει Πρόεδροι ή Διαχειριστές/στριας από την ίδρυση του Φορέα ή κατά την τελευταία

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.Α.Λ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

3.7. Κοινωνική Καινοτομία

Στην ίδια έρευνα επιχειρείται να εντοπιστεί ο βαθμός ανάπτυξης δράσεων κοινωνικής καινοτομίας (με βάση τον ορισμό του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου). Αρχικά, επιχειρείται να διερευνηθεί εάν οι ίδιοι οι φορείς θεωρούν ότι είναι κοινωνικά καινοτόμοι, με το **66%** να αυτοπροσδιορίζονται ως τέτοιοι. Στη συνέχεια, έγινε μία προσπάθεια καταγραφής των δράσεων που οι ίδιοι οι φορείς θεωρούν ότι

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αποτελούν κοινωνική καινοτομία. Ενδεικτικά, κάποιες από αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Mentoring σε οργανισμούς.
- Κατασκευή περιστρεφόμενων κάδων επιτόπιας κομποστοποίησης με επαναχρησιμοποίηση πλαστικών βαρελιών.
- Επαναλειτουργία σχολείων αγρού της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.
- Δημιουργία μικρής κοινότητας στην επαρχία σε συνεργασία με τον αρμόδιο Δήμο προκειμένου να αξιοποιηθούν εγκαταλελειμμένα οικήματα.
- Co-working space (συνεργατικός χώρος) και δράσεις σχετικές με την κοινωνική καινοτομία.
- Εκπαιδευτική κάρτα συμβεβλημένη με καταστήματα και ιδιώτες γιατρούς για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, ως ανταποδοτικό κίνητρο για την ανακύκλωση συσκευασιών.
- Ανάπτυξη Παρατηρητηρίου Εργασίας σε νησιωτικές περιοχές της Μεσογείου με στόχο την ανάπτυξη πολιτικών σε διεθνές, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

3.8. Συνεργασίες Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Η έβδομη ενότητα του ερωτηματολογίου εστιάζει στις συνεργασίες μεταξύ των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Από τις απαντήσεις των φορέων προκύπτει ότι η πλειοψηφία (57%) συνεργάζεται με κάποιον άλλο φορέα Κ.ΑΛ.Ο., γεγονός που φανερώνει ότι η δικτύωση στον χώρο έχει αρχίσει να αναπτύσσεται ικανοποιητικά, αν και χρειάζεται περαιτέρω ενίσχυση. Σε ό,τι αφορά στο είδος των συνεργασιών που αναπτύσσονται μεταξύ των φορέων Κ.ΑΛ.Ο, κατά κύριο αυτές σχετίζονται με τη συνδιοργάνωση εκδηλώσεων και παροχή/ανταλλαγή τεχνογνωσίας και ακολουθούν η πώληση προϊόντων και παροχή υπηρεσιών, κ.ά. (Διάγραμμα 16).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

Φορητή Χάρτη Εξέλιξης
Εθνικό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
ΑΥΤΙΚΗ ΑΘΗΝΑ

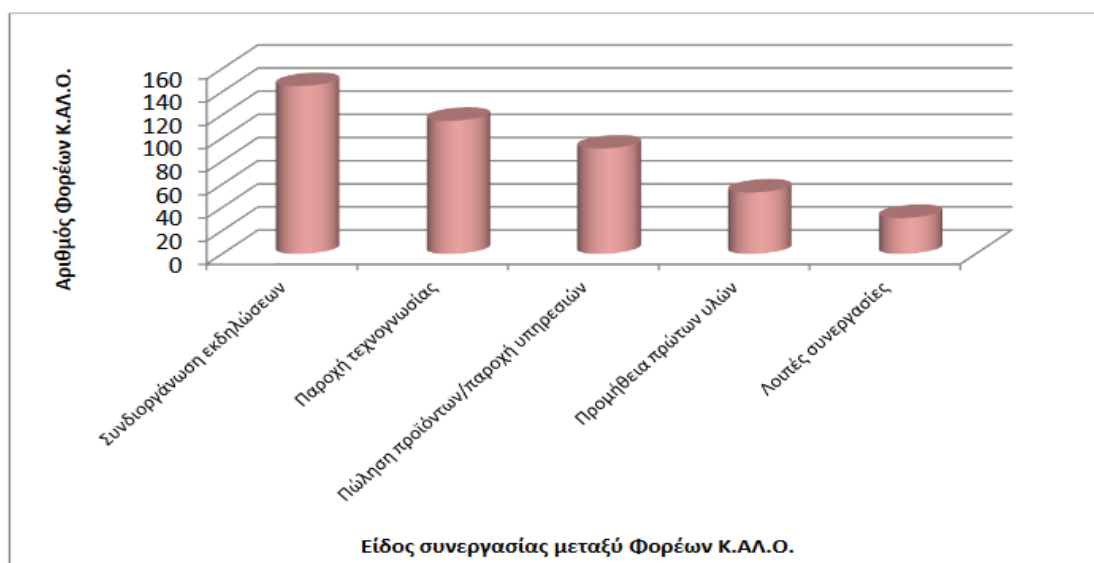
ΑΝΑΠΤΥΣΙΑΚΟΣ ΣΥΝΕΣΜΟΣ ΑΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Αρ.οδού 27 Μαρτίου, 157-35, Τηλ.: 2107704016, Fax: 2107704047

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διάγραμμα 16 Είδος συνεργασιών μεταξύ των Φορέων Κ.Α.Ο.

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.Α.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

Εκτός των προαναφερθέντων, οι φορείς Κ.Α.Ο. φαίνεται να συνεργάζονται και με ένα πλήθος άλλων φορέων όπως ΜΚΟ, ΑΜΚΕ, φορείς του στενού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, αγροτικούς συνεταιρισμούς, ιδιωτικές εταιρείες, αναπτυξιακές εταιρείες, ευρωπαϊκά ινστιτούτα, ευρωπαϊκά και ελληνικά δίκτυα, κοινωφελή ιδρύματα, τράπεζες, ομοσπονδίες ΑμεΑ, κ.ά.

Επίσης, στο πλαίσιο του ερωτηματολογίου, επιχειρήθηκε μια αποτύπωση της αγοράς στην οποία απορροφώνται τα προϊόντα/υπηρεσίες των φορέων Κ.Α.Ο. (Πίνακας 4), με το 82% των φορέων (300) να δηλώνουν τον ιδιωτικό τομέα ως μοναδική αγορά απορρόφησης τους.

Πίνακας 4: Χρήστες των προϊόντων/ υπηρεσιών των Φορέων Κ.Α.Ο.

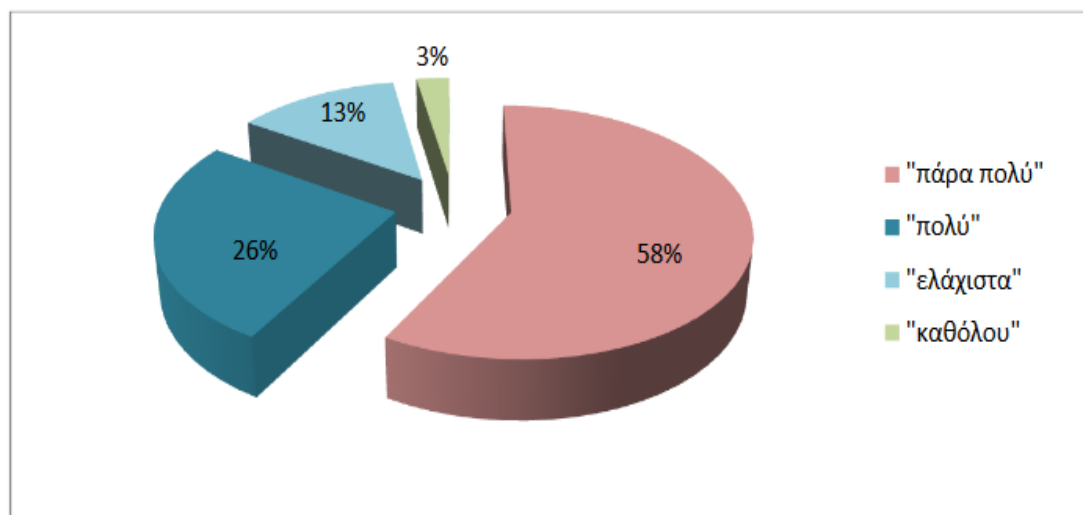
Αριθμός Φορέων Κ.Α.Ο.	Ποσοστό (%)	Χρήστες των προϊόντων/ υπηρεσιών των Φορέων Κ.Α.Ο.
	επί του συνόλου των Φορέων Κ.Α.Ο.	
300	82	Αμιγώς ιδιωτικός τομέας (εγχώριος)
126	34	Δημόσιος/Ευρύτερος δημόσιος τομέας και ΟΤΑ
59	16	Άλλοι Φορείς Κ.Α.Ο.
34	9	Εξαγωγές
Σύνολο: 368	-	-

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.Α.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

3.9. COVID-19 και επιπτώσεις στους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Όσον αφορά στην πανδημία του Covid-19, η έρευνα επιχείρησε να εντοπίσει το μέγεθος των επιπτώσεων της στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. (Διάγραμμα 17). Το 84% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι **επηρεάστηκε 'πολύ' ή 'πάρα πολύ'**.

Διάγραμμα 17: Πόσο επηρέασε η πανδημία του Covid-19 τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

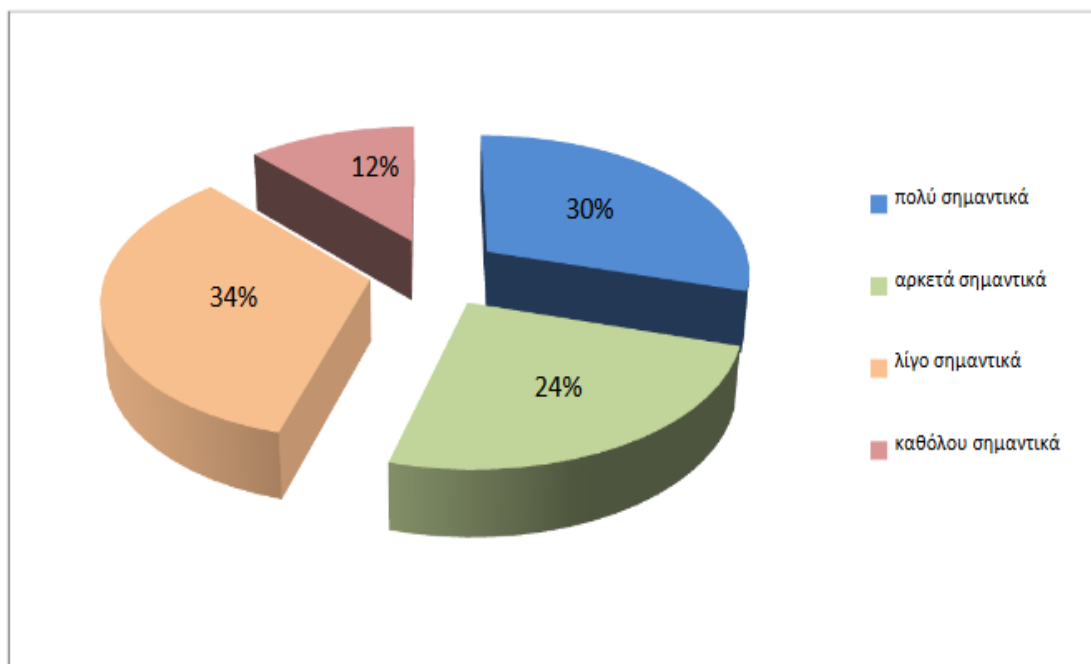

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

Οι περισσότεροι φορείς (326 φορείς, ποσοστό 79%) ανέφεραν ότι επηρεάστηκε κατά βάση ο κύκλος εργασιών/πωλήσεων τους, 199 φορείς (ποσοστό 48%) ανέφεραν την κερδοφορία, ενώ 167 φορείς (ποσοστό 41%) απάντησαν ότι η πανδημία επηρέασε την απασχόληση και τις θέσεις εργασίας. Επίσης, οι φορείς ανέφεραν ότι μέσα στην πανδημία αυξήθηκαν τα αιτήματα αλλά και οι κοινωνικές δράσεις για ενίσχυση των οικονομικά ασθενέστερων. Τέλος, από τις απαντήσεις τους, προκύπτει ότι υπήρξαν και κάποιοι φορείς που φαίνεται να μην επηρεάστηκαν σημαντικά από την πανδημία, κυρίως λόγω του οικονομικού αντικειμένου τους.

Στην ερώτηση εάν συμμετείχε ο φορέας Κ.ΑΛ.Ο. σε κάποιο/κάποια μέτρα στήριξης της Πολιτείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας, το 51% ανέφερε ότι δεν συμμετείχε, ενώ το 49% απάντησε ότι συμμετείχε σε μέτρα στήριξης. Όσοι φορείς απάντησαν ότι συμμετείχαν σε μέτρα στήριξης στη συνέχεια κλήθηκαν να απαντήσουν «σε τι βαθμό ήταν σημαντικά αυτά τα μέτρα για τη συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης και τη βιωσιμότητά τους» (ιεράρχηση με βάση την κλίμακα: 0=καθόλου, 1=λίγο, 2=αρκετά, 3=πολύ). Η 1 στις 2 επιχειρήσεις εκτίμησαν τα συγκεκριμένα μέτρα 'αρκετά' έως 'πολύ σημαντικά' (Διάγραμμα 18).

Διάγραμμα 18: Σε τι βαθμό θεωρούν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ότι ήταν σημαντικά τα μέτρα στήριξης της Πολιτείας για τη συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης και τη βιωσιμότητά της

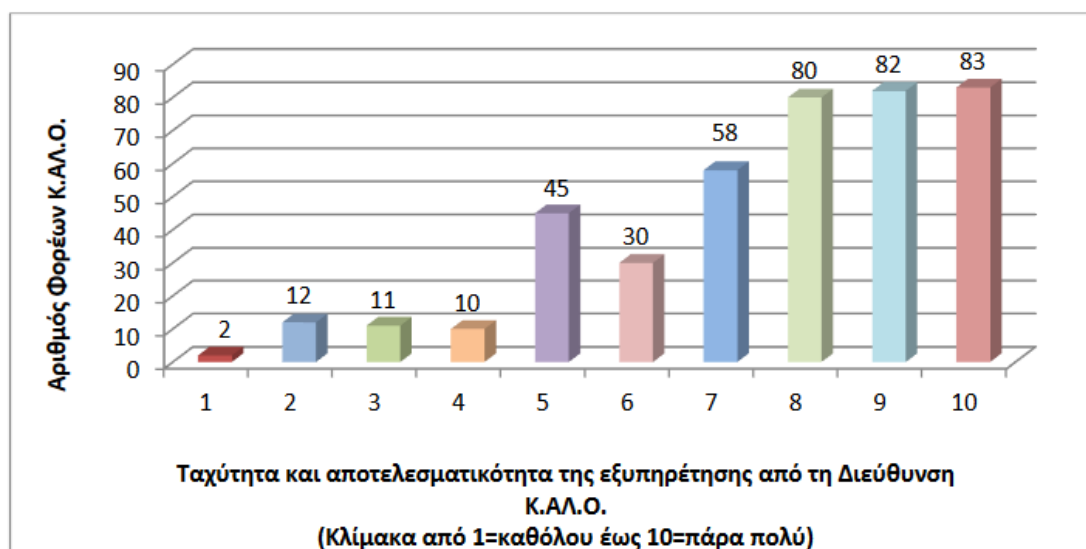

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

3.10. Αξιολόγηση της εξυπηρέτησης από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο.

Επιπλέον, η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. ζήτησε από τους φορείς να αξιολογήσουν τις υπηρεσίες που τους παρέχει. Αρχικά, έγινε μια προσπάθεια να διερευνηθεί το πόσο γρήγορη και αποτελεσματική θεωρούν οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. την εξυπηρέτηση τους από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., με βάση την κλίμακα από 1=καθόλου έως 10=πάρα πολύ. Είναι σημαντικό για την Υπηρεσία το γεγονός ότι το 73% των φορέων (303 Φορείς) αξιολόγησαν την εξυπηρέτηση που τους παρέχεται με βαθμολογία από 7 έως 10 (Διάγραμμα 19).

Διάγραμμα 19: Πόσο γρήγορη και αποτελεσματική θεωρούν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. την εξυπηρέτηση από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. (κλίμακα από 1=καθόλου έως 10=πάρα πολύ)

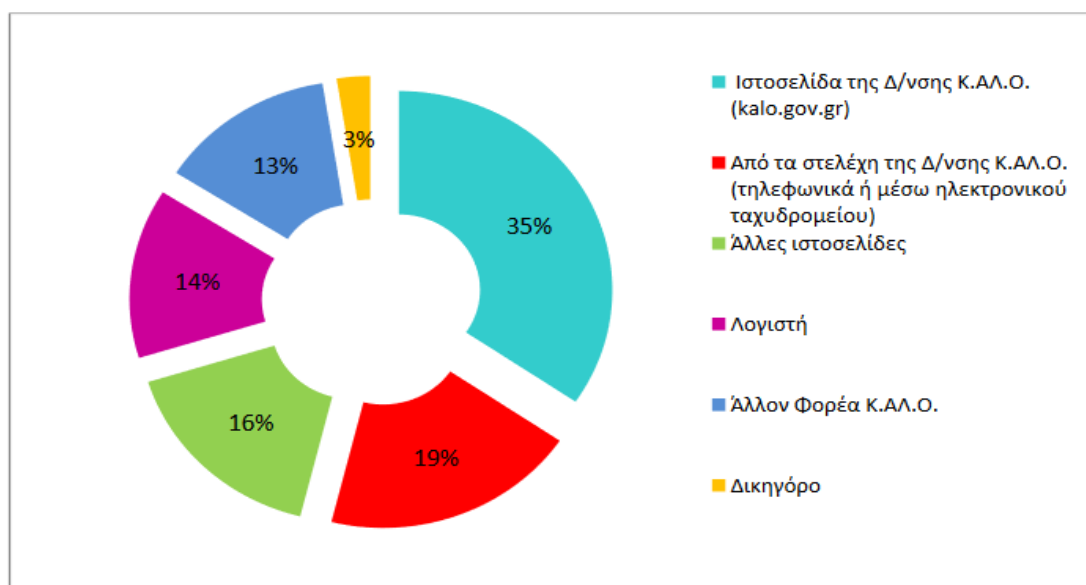
Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., ΥΚΥ, 2023.

Στη συνέχεια, διερευνήθηκε το κατά πόσο οι φορείς έχουν λάβει κατά καιρούς καθοδήγηση/συμβουλευτική από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. για τη διεκπεραίωση ενός ζητήματος ή γενικότερα για τη λειτουργία τους. Το 69% των φορέων απάντησε θετικά, ενώ το 31% αρνητικά.

Οι φορείς ρωτήθηκαν ακόμη εάν έχουν επισκεφτεί την ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. (kalo.gov.gr), καθώς και την σελίδα της στο Facebook. Από το σύνολο των απαντήσεων, συνάγεται ότι η πλειοψηφία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (78%) έχουν επισκεφτεί αυτούς τους ιστότοπους.

Ως προς τις πηγές ενημέρωσης των φορέων σχετικά με θέματα που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο. (Διάγραμμα 20), οι περισσότεροι φορείς επιλέγουν την επίσημη ιστοσελίδα (kalo.gov.gr) και τα στελέχη της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο., είτε μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας, είτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Διάγραμμα 20: Πηγές ενημέρωσης των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με θέματα που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

3.11. Αξιολόγηση Δημόσιων Πολιτικών

Τέλος, οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. κλήθηκαν να αξιολογήσουν τη **σπουδαιότητα των δημόσιων πολιτικών** που εφαρμόζονται για την προώθηση και ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στο πεδίο. Οι δημόσιες πολιτικές προς αξιολόγηση ήταν οι παρακάτω, κατά σειρά σπουδαιότητας. Η ιεράρχηση τους βασίστηκε στην κλίμακα 0=καθόλου σημαντικό, 1=ελάχιστα σημαντικό, 2=σημαντικό και 3=πολύ σημαντικό.

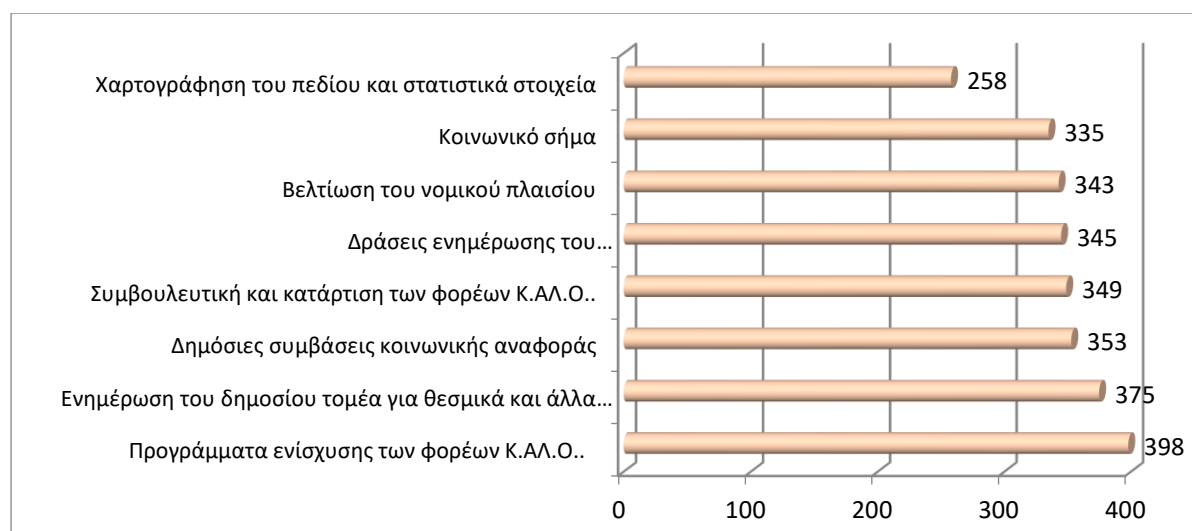
- Προγράμματα ενίσχυσης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο..
- Ενημέρωση του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα για θεσμικά και άλλα θέματα που αφορούν στην κοινωνική επιχειρηματικότητα.
- Δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς.
- Συμβουλευτική και κατάρτιση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο..
- Δράσεις ενημέρωσης του κοινού/ευαισθητοποίηση/προβολή/εκθέσεις/δικτύωση.
- Βελτίωση του νομικού πλαισίου.
- Κοινωνικό σήμα.
- Χαρτογράφηση του πεδίου και στατιστικά στοιχεία

Στο Γράφημα 21, αποτυπώνονται αθροιστικά μόνο οι απαντήσεις ‘πολύ σημαντικό’ και ‘σημαντικό’ ανά δημόσια πολιτική. Φαίνεται ότι οι κοινωνικοί επιχειρηματίες ζητούν περισσότερα και αποτελεσματικότερα προγράμματα ενίσχυσης της λειτουργίας τους (398 προτιμήσεις), ενώ ταυτόχρονα ζητούν να είναι καλύτερα και ευρύτερα ενημερωμένοι οι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα για τα θεσμικά, φορολογικά, εργασιακά και άλλα θέματα που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο..

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διάγραμμα 21: Σπουδαιότητα δημόσιων πολιτικών για την Κ.Α.Ο.

Πηγή: Έρευνα Πεδίου, Διεύθυνση Κ.Α.Ο., ΥΓΚΥ, 2023.

4. Συμπεράσματα – Προτάσεις

Οι παραπάνω έρευνες πεδίου κατέγραψαν την υφιστάμενη κατάσταση, με τις αδυναμίες, τις δυσλειτουργίες και τις προκλήσεις, όπως εκφράζονται από αυτούς που επιχειρούν στον τομέα της Κ.Α.Ο..

Όσον αφορά ειδικά στις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, ως κυριότερα **προβλήματα και ανασταλτικοί παράγοντες** αναφέρθηκαν από τους ίδιους τους φορείς τα ακόλουθα:

- Η έλλειψη επιχορηγήσεων και κρατικής υποστήριξης για την εκκίνηση κοινωνικής επιχειρηματικότητας από ευπαθείς ομάδες.
- Η απουσία ενημέρωσης για τη δυνατότητα ένταξης, μέσω των Κοιν.Σ.Επ., των ατόμων από ευάλωτες/ειδικές ομάδες στην κοινωνική ζωή.
- Η περιορισμένη εμπιστοσύνη που φαίνεται να έχει η κοινωνία για το πλαίσιο και τους μηχανισμούς σωφρονισμού των φυλακισμένων, απεξάρτησης των χρηστών και ένταξης των μεταναστών στην κοινωνία, η οποία δημιουργεί προσκόμματα στην ένταξη των συγκεκριμένων ομάδων στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ζωή γενικότερα.
- Η ελλιπής γνώση πολλών δημόσιων υπηρεσιών για το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, με αποτέλεσμα οι τελευταίες να αποκλείονται συχνά από προγράμματα και χρηματοδοτήσεις.

Γενικά οι φορείς Κ.Α.Ο., στην έρευνα της αρμόδιας Διεύθυνσης Κ.Α.Ο. (2021-2022) κλήθηκαν να προτείνουν **λύσεις για τη βελτίωση της εξυπηρέτησής τους** από αυτή, και κατά κύριο λόγο, ζήτησαν:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

ΘΕΣΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΘΝΙΚΗΣ
ΣΥΝΟΧΗΣ
Αθήνα

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Απόδημοι, 27 Μαρτίου, 157-36, Τηλ.: 2107140406, Fax: 2107140467

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Καλύτερη αμφίδρομη και συστηματικότερη επικοινωνία και ενημέρωση.
- Στελέχωση της Διεύθυνσης με περισσότερο και εξειδικευμένο προσωπικό.
- Απλοποίηση της πλατφόρμας kaloyeka.gr.
- Διαλειτουργικότητα του Π/Σ kaloyeka.gr με τα υπόλοιπα Π/Σ του Δημοσίου.
- Απλοποίηση των διαφόρων διαδικασιών.
- Λειτουργία Κέντρων Στήριξης σε όλη την χώρα.
- Εισαγωγή εργαλείων συμβουλευτικής για τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο..
- Λειτουργία Ειδικής/Γενικής Γραμματείας για την Κ.ΑΛ.Ο..

Από την πλευρά τους, τα 11 Κέντρα Στήριξης της Κ.ΑΛ.Ο., που έρχονται καθημερινά σε επαφή με κοινωνικές επιχειρήσεις, κρίνουν ως χρήσιμες ή αναγκαίες για τη **βελτίωση του θεσμικού πλαισίου της Κ.ΑΛ.Ο.**, τα παρακάτω:

- Απλοποίηση και ενοποίηση του θεσμικού πλαισίου.
- Ενεργοποίηση των ευεργετικών διατάξεων που παραμένουν ανενεργές.
- Κατάργηση ή αναπροσαρμογή της σύνδεσης κύκλου εργασιών με μισθοδοτική δαπάνη.
- Τροποποίηση της διάταξης για τις υποχρεωτικές ασφαλιστικές εισφορές στους Συνεταιρισμούς Εργαζομένων.
- Δημιουργία ενός κανονιστικού πλαισίου που να ορίζει τον κοινωνικό αντίκτυπο που έχουν οι δράσεις ενός φορέα Κ.ΑΛ.Ο..
- Ρητή και αναλυτική περιγραφή του νομικού πλαισίου για άλλες νομικές μορφές (π.χ. ΑΜΚΕ), όταν εντάσσονται στο πλαίσιο της Κ.ΑΛ.Ο.
- Βελτίωση του νομικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς.

Είναι επομένως προφανές, ότι ανάμεσα στις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα, ως σημαντικότερες αναδεικνύονται αυτές που σχετίζονται με το κράτος. Ειδικότερα, η πλειοψηφία των οργανώσεων ανέφερε τη γραφειοκρατία και άλλες δυσκολίες στη συνεργασία με το κράτος ως αρκετά σημαντικό ή πολύ σημαντικό ζήτημα που δυσκολεύει τη λειτουργία τους. Ακολουθούν ζητήματα όπως ασάφειες και ελλείψεις στο νομικό πλαίσιο ως προς τον εθελοντισμό, η έλλειψη ενιαίου μητρώου, στρεβλώσεις στο φορολογικό πλαίσιο, χρηματοδοτικές δυσχέρειες, και περιορισμοί στη δυνατότητα εξασφάλισης εσόδων με εμπορικές δράσεις. Επιπλέον, το μέγεθος και η βιωσιμότητα των επιχειρημάτων της Κ.ΑΛ.Ο εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την αποδοχή και τη στήριξη που λαμβάνει από τους πολίτες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΜΙΚΡΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΗΝΑΣ
Αρ.οδού 27 Μαρτύρων, 157-05, Τηλ.: 2102704000, Fax: 2102704047

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

5. Επίλογος

Οι δραστηριότητες της Κ.Α.Λ.Ο. προσφέρουν σημαντική στήριξη στην εθνική οικονομία. Επιπροσθέτως, οι δραστηριότητες των φορέων οδηγούν σε ενίσχυση των εσόδων του Δημοσίου, λόγω της έμμεσης τόνωσης της οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα μέσω της ενεργοποίησης και οικονομικά ανενεργού πληθυσμού, στη συντριπτική τους πλειοψηφία από ευάλωτες και ειδικές ομάδες του πληθυσμού, συμβάλλοντας στη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και μειώνοντας τον 'κοινωνικό αποκλεισμό'. Σε αυτά τα μεγέθη δεν περιλαμβάνεται η οικονομική αξία του εθελοντισμού, η οποία δεν υπολογίζεται στους εθνικούς λογαριασμούς, καθώς δε δημιουργεί άμεσο κόστος για τις οργανώσεις.

Στο πλαίσιο της μελέτης του Ιδρύματος Μποδοσάκη και του IOBE για την Κ.Α.Λ.Ο. (2023), υπολογίζεται ότι η οικονομική αξία του εθελοντισμού γενικά στην Ελλάδα ανήλθε στα 357 εκ. € το 2021, από 329 εκ. € το 2020 και 411 εκ. € το 2019. Προκύπτει λοιπόν ότι η δραστηριότητα των οργανώσεων οδηγεί δυνητικά σε σημαντική εξοικονόμηση δημοσιονομικών πόρων, στον βαθμό που μεγάλο μέρος της χρηματοδότησής τους προέρχεται από δωρεές υποστηρικτών, ιδρυμάτων και επιχειρήσεων και όχι από δημόσιες πηγές.

Επιπρόσθετα, τυχόν βελτίωση του υφιστάμενου εποπτικού πλαισίου θα συνδράμει στην ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης των πολιτών στην Κ.Α.Λ.Ο., ώστε μελλοντικά οι φορείς να συμπληρώνουν τη χρηματοδότησή τους μέσα από περισσότερες επιχειρηματικές δραστηριότητες (έρευνα Κ.Α.Λ.Ο. IOBE). Στην ενίσχυση των κινήτρων συμμετοχής και υποστήριξης περιλαμβάνεται η μεταβολή των ανώτερων και κατώτερων ορίων των φοροαπαλλαγών, καθώς και η θέσπιση μηχανισμών συλλογής δωρεών απευθείας είτε μέσα από τη διαδικασία προσδιορισμού του φόρου εισοδήματος είτε απευθείας από τη μισθοδοσία ή τη σύνταξη ενός φορολογούμενου.

Εν κατακλείδι, σύμφωνα με τις παραπάνω αξιολογημένες εκθέσεις και έρευνες, η Κ.Α.Λ.Ο. συνεισφέρει στα οικονομικά μεγέθη και στην κοινωνική συνοχή της Ελλάδας. Η συνεισφορά αυτή μπορεί να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο, δεδομένης της σχετικά περιορισμένης γεωγραφικής εμβέλειας της δράσης των οργανώσεων και των διαθέσιμων περιθωρίων για ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στις οργανώσεις. Απαιτούνται λοιπόν πρόσθετες προσπάθειες για την άρση όσων εμποδίζουν τη λειτουργία και την ανάπτυξη των σχετικών φορέων, μέσα κυρίως από τη βελτίωση του πλαισίου συνεργασίας τους με τους κρατικούς φορείς, και ειδικά με τα Κέντρα Στήριξης και τη Διεύθυνση Κ.Α.Λ.Ο..

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

6. Πηγές

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ Κ.ΑΛ.Ο. , ΕΚΘΕΣΗ ΕΤΩΝ 2019-2020, ΥΕΚΥ, 2021

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ Κ.ΑΛ.Ο. ΕΚΘΕΣΗ 2021-2022 & «Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία με ενσωμάτωση δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας και ευθυγράμμιση της Στρατηγικής με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία», ΥΕΚΥ, 2023.

Έκθεση για την Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα, Βρετανικό Συμβούλιο, Αθήνα, 2017.

Έρευνα για τη συνεισφορά της Κοινωνίας των Πολιτών στην ελληνική οικονομία, Active Citizens Fund - Ίδρυμα Μποδοσάκη - Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), 2023.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης